

اداره امور کارگزاران

ابلاغیه

شماره‌ی ابلاغیه: ۱۱۰۲۰۰۵۲
صادر کننده: اداره امور کارگزاران
موضوع: ابلاغ "دستورالعمل توثیق اوراق بهادار"
مخاطب: کلیه شرکت‌های کارگزاری

با احترام؛

دستورالعمل توثیق اوراق بهادار با عنایت به وظایف شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه (سهامی عام) و طبق ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار مصوب آذرماه ۱۳۸۴ و اساسنامه آن شرکت به پیشنهاد شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، که در تاریخ ۱۳۸۹/۳/۲۹، در ۱۸ ماده و ۶ تبصره به تصویب هیأت مدیره محترم سازمان بورس و اوراق بهادار رسیده است. به پیوست ابلاغ می‌گردد.

محمد عطائی

رونوشت:

- اعضاء محترم هیأت مدیره سازمان
- مدیرعامل محترم شرکت بورس اوراق بهادار تهران (سهامی عام)
- مدیر محترم امور اعضاء بورس اوراق بهادار تهران
- مدیرعامل محترم شرکت فرابورس ایران (سهامی عام)
- مدیرعامل محترم شرکت بورس کالای ایران (سهامی عام)
- مدیرعامل محترم شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه (سهامی عام)
- دبیرکل محترم کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار
- دبیرکل محترم کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران
- مدیر عامل محترم شرکت اطلاع رسانی
- مدیریت محترم نظارت بر نهادهای مالی
- اداره امور کارگزاران

کارشناس مسئول: نادر حریری پارسا

کارشناس: افسانه غیاث ۱۳۸۹/۴/۱۵

دستورالعمل توثیق اوراق بهادار

این دستورالعمل با عنایت به وظایف شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه (سهامی عام) وفق ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار مصوب آذرماه ۱۳۸۴ و اساسنامه آن شرکت به پیشنهاد شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، در تاریخ ۱۳۸۹/۳/۲۹، در ۱۸ ماده و ۶ تبصره به تصویب هیأت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسید.

- ماده ۱- اصطلاحات و واژه‌های تعریف شده در ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، آئین‌نامه معاملات در شرکت بورس اوراق بهادار تهران، دستورالعمل اجرایی نحوه انجام معاملات اوراق بهادار در فرابورس ایران و اساسنامه شرکت سپرده‌گذاری مرکزی جز مواردی که در زیر آمده است، در همان معانی در این دستورالعمل به کار رفته‌اند و سایر اصطلاحات به شرح زیر می‌باشند:**
- الف. اوراق بهادار:** منظور اوراق بهاداری است که در شرکت سپرده‌گذاری مرکزی، سپرده شده است.
- ب. اوراق بهادار وثیقه:** اوراق بهاداری است که تحت مالکیت وثیقه‌گذار قرار دارد و به دلایل قانونی یا مقرراتی ممنوعیتی جهت معامله اوراق بهادار مذکور وجود ندارد و به نفع وثیقه‌گیر توثیق شده است.
- ج. پایگاه داده‌ها:** سامانه‌ای است شامل اطلاعات مورد نیاز در خصوص ناشران اوراق بهادار، مالکان اوراق بهادار، اعضا و هرگونه اطلاعات مربوط به مالکیت اوراق بهادار که توسط شرکت سپرده‌گذاری مرکزی راهبری می‌شود.
- د. توثیق:** مسدود نمودن اوراق بهادار وثیقه‌گذار در پایگاه داده‌ها به نفع وثیقه‌گیر، مطابق شرایط این دستورالعمل است.
- هـ. سپرده‌گذاری:** عملیاتی است که طی آن تمام یا قسمتی از اوراق بهاداری که در پایگاه داده‌ها به ثبت رسیده است، قابلیت معامله در بورس یا فرابورس را خواهند یافت.
- و. شرکت سپرده‌گذاری مرکزی:** شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه (سهامی عام) است که طبق بند (۷) ماده یک قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران تشکیل شده است.
- ز. کد مالکیت:** شناسه مشتری جهت انجام معاملات اوراق بهادار در پایگاه داده‌ها است.
- ح. کد وثیقه:** کد مشخصی است که اوراق بهادار وثیقه به آن منتقل و مسدود می‌گردد.
- ط. وثیقه‌گذار:** منظور مالک اوراق بهادار یا نماینده وی است که اوراق بهادار را به نفع وثیقه‌گیر، توثیق می‌نماید.
- ی. وثیقه‌گیر:** شخصی است که وثیقه به نفع او انجام پذیرفته است.
- ک. وضعیت قابل فروش:** وضعیتی است که اوراق بهادار وثیقه به درخواست وثیقه‌گیر از حالت ممنوع‌المعامله به حالت قابل فروش درمی‌آید، لیکن تنها به کارگزار معرفی شده از سوی وثیقه‌گیر اجازه فروش داده می‌شود.

فصل اول- توثیق اوراق بهادار

- ماده ۲- رسیدگی به درخواست‌های توثیق اوراق بهادار، منوط به ارسال درخواست کتبی وفق فرم‌های از پیش تعیین شده، از سوی وثیقه‌گذار به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی می‌باشد.**
- تبصره:** در صورتیکه وثیقه‌گذار شخص حقوقی باشد، فرم درخواست توثیق باید توسط صاحبان امضای مجاز، امضاء شود و آخرین روزنامه رسمی مؤید صاحبان امضاء مجاز ضمیمه گردد.

- ماده ۳-** چنانچه درخواست توثیق از سوی شخص حقوقی برای اوراق بهادار متعلق به اشخاص دیگر و به نیابت از ایشان به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی ارایه شود، وی باید ضمن تکمیل فرم درخواست توثیق، گواهی نماید که درخواست کتبی اشخاص مذکور مبنی بر اعطای اختیار به شخص حقوقی جهت توثیق اوراق بهادار را دریافت نموده است.
- ماده ۴-** به منظور توثیق اوراق بهادار، ضروری است در هنگام ارسال فرم درخواست موضوع ماده ۲، کارمزد معین توسط وثیقه‌گذار پرداخت و مستندات آن به همراه سایر مدارک به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی ارسال گردد. در غیر این صورت عملیات توثیق انجام نمی‌شود و مراتب به متقاضی اطلاع داده می‌شود. میزان کارمزد در چارچوب سقف‌های اعلامی توسط سازمان تعیین و اعلام می‌شود.
- ماده ۵-** در صورت تکمیل و ارسال مدارک مطابق مواد قبل، شرکت سپرده‌گذاری مرکزی نسبت به انتقال دارایی اوراق بهادار مورد درخواست توثیق، از کد مالکیت وثیقه‌گذار به کد وثیقه در پایگاه داده‌ها اقدام می‌نماید.
- تبصره ۱:** پس از توثیق اوراق بهادار، شرکت سپرده‌گذاری مرکزی نتیجه اقدامات را به صورت کتبی به ناشر اوراق بهادار، وثیقه‌گذار و وثیقه‌گیر اطلاع می‌دهد.
- تبصره ۲:** گواهینامه موقت اوراق بهادار وثیقه نزد شرکت سپرده‌گذاری مرکزی نگهداری می‌گردد.
- ماده ۶-** پس از توثیق اوراق بهادار، حق تغییر مالکیت یا تبدیل وثیقه به غیر از موارد زیر، از وثیقه‌گذار سلب می‌شود.
- الف. اجازه کتبی وثیقه‌گیر.
- ب. حکم مرجع ذیصلاح قانونی.
- ماده ۷-** موارد زیر در صورت توافق طرفین وفق قرارداد فیما بین و به استناد فرم درخواست توثیق، جزو متعلقات وثیقه محسوب شده و حق برداشت، انتقال مالکیت یا تبدیل آنها به تبع وثیقه اولیه از وثیقه‌گذار سلب می‌شود:
- الف. هرگونه حق تقدم که به واسطه مالکیت وثیقه‌گذار بر وثیقه به وی تعلق می‌گیرد.
- ب. سهامی که در اثر افزایش سرمایه حاصل می‌شود.
- ج. اوراق بهاداری که در اثر تقسیم اوراق بهادار وثیقه به چند ورقه بهادار، حاصل می‌شود.
- د. وجوهی که در اثر فروش حق تقدم استفاده نشده موضوع قسمت (الف) این ماده به وثیقه‌گذار تعلق گیرد.
- هـ. سود متعلقه به اوراق بهادار وثیقه.
- تبصره:** اقدامات مربوط به بندهای د و هـ مطابق قرارداد فیما بین طرفین توسط ناشر انجام می‌پذیرد و مسئولیت حسن اجرای آن به عهده ناشر است.
- ماده ۸-** وثیقه‌گیر می‌تواند با ارایه درخواست کتبی به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی از آخرین وضعیت اوراق بهادار وثیقه توسط وثیقه‌گذار و یا وثیقه‌گذاران به نفع وی اطلاع حاصل نماید.
- ماده ۹-** در صورت لغو پذیرش اوراق بهادار از فهرست نرخ‌های بورس یا فرابورس، همچنین در مواردی که مقرر است اوراق بهادار وثیقه، به اوراق بهادار دیگری تبدیل شوند، شرکت سپرده‌گذاری مرکزی پس از حصول اطلاع از موضوع از طریق سازمان، بورس یا فرابورس، باید مراتب را به صورت کتبی به ناشر اوراق بهادار و وثیقه‌گیر اعلام نماید. در این صورت ناشر اوراق بهادار مسئولیت اجرای تعهدات شرکت سپرده‌گذاری مرکزی را در حفظ حقوق وثیقه‌گیر برعهده خواهد داشت.
- ماده ۱۰-** توثیق اوراق بهادار اعضای هیأت مدیره و یا رفع توثیق آن، موضوع ماده ۱۱۴ قانون تجارت، منوط به ارسال درخواست کتبی وفق فرم‌های از پیش تعیین شده، از سوی ناشر اوراق بهادار به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی می‌باشد.
- تبصره:** درخواست توثیق مستلزم ارسال صورتجلسه مجمع عمومی ناشر و آگهی روزنامه رسمی است که در آن اعضای هیأت مدیره معرفی شده‌اند.

فصل دوم- رفع توثیق اوراق بهادار

ماده ۱۱- رفع توثیق اوراق بهادار در صورت درخواست کتبی از سوی وثیقه‌گیر به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی وفق فرم‌های از پیش تعیین شده یا دستور مرجع ذیصلاح انجام می‌گردد.

تبصره: رفع توثیق بخشی از اوراق بهادار وثیقه به درخواست وثیقه‌گیر، در چند مرحله نیز امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۱۲- پس از رفع توثیق اوراق بهادار، شرکت سپرده‌گذاری مرکزی، دارایی وثیقه‌گذار را از کد وثیقه به کد مالکیت وی در پایگاه داده‌ها انتقال داده و نتیجه اقدامات را به صورت کتبی به ناشر اوراق بهادار، وثیقه‌گذار و وثیقه‌گیر یا مرجع ذیصلاح قانونی درخواست‌کننده اطلاع می‌دهد.

فصل سوم- فروش اوراق بهادار وثیقه

ماده ۱۳- فروش اوراق بهادار وثیقه منوط به ارسال درخواست کتبی فروش و معرفی کارگزار فروشنده از سوی وثیقه‌گیر به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی وفق فرم‌های از پیش تعیین شده می‌باشد.

ماده ۱۴- شرکت سپرده‌گذاری مرکزی پس از دریافت درخواست فروش و مدارک مثبت ماده ۱۵، اوراق بهادار وثیقه را در پایگاه داده‌ها در وضعیت قابل فروش برای کارگزار فروشنده قرار داده و مراتب را به صورت کتبی به وثیقه‌گیر، وثیقه‌گذار و کارگزار فروشنده اطلاع می‌دهد.

ماده ۱۵- فروش اوراق بهادار وثیقه، موضوع ماده ۱۳، توسط وثیقه‌گیر در یکی از حالت‌های زیر امکان‌پذیر است:

۱. داشتن وکالتنامه یا صلح‌نامه رسمی که مؤید اعطای اختیار فروش باشد.

۲. رایه دستور فروش توسط مراجع قضایی - قانونی ذیصلاح.

ماده ۱۶- وثیقه‌گیر باید مدارک و مستندات موضوع ماده ۱۵ را به منظور فروش اوراق بهادار وثیقه به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی و کارگزار فروشنده ارائه نماید.

فصل چهارم- سایر موارد

ماده ۱۷- در تمامی مواردی که شرکت سپرده‌گذاری مرکزی ملزم به اطلاع‌رسانی کتبی به وثیقه‌گیر و وثیقه‌گذار می‌باشد، نشانی ارائه‌شده در فرم‌هایی که به امضای اشخاص نامبرده رسیده است، ملاک عمل خواهد بود مگر تغییر نشانی به صورت کتبی به اطلاع شرکت سپرده‌گذاری مرکزی رسیده باشد.

ماده ۱۸- با تصویب این دستورالعمل، مقررات مغایر نسخ می‌شود. این دستورالعمل حاکم بر درخواست‌های توثیق اوراق بهاداری است که مطابق مقررات این دستورالعمل ارائه می‌شوند.

فرم شماره ۱: درخواست توثیق اوراق بهادار

شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه:

اینجانب با مشخصات مندرج در جدول شماره ۱ و با توجه به توافق صورت گرفته با وثیقه گیر با مشخصات مندرج در جدول شماره ۲، درخواست توثیق اوراق بهادار تحت مالکیت خود را با مشخصات ذکر شده در جدول شماره ۳ و با شرایط مذکور در جدول شماره ۴ دارم، خواهشمند است اقدامات مقتضی در این خصوص را مبذول فرمایید.

ضمناً اینجانب با امضای این برگ می‌پذیرم که رفع توثیق صرفاً به درخواست وثیقه‌گیر می‌باشد.

به پیوست فیش شماره ..... به مبلغ ..... بابت کارمزد توثیق که به حساب شماره ..... نزد بانک ملی شعبه بورس واریز شده است، تقدیم می‌گردد.

باین توضیح که وثیقه گیر با توجه به توافق فی‌مابین در صورت داشتن وکالتنامه یا صلح‌نامه رسمی و یا حکم مرجع قضایی می‌تواند نسبت به فروش اوراق بهادار وثیقه اقدام نماید.

این قسمت توسط وثیقه گذار تکمیل می‌گردد

جدول شماره ۱- مشخصات وثیقه گذار (حقیقی/ حقوقی):

نام شخص حقوقی	نام خانوادگی	شماره شناسنامه شماره ثبت	محل صدور محل ثبت	نام پدر	شماره ملی	کد مالکیت "

نشانی و تلفن :

جدول شماره ۲- مشخصات وثیقه گیر (حقیقی/ حقوقی):

نام شخص حقوقی	نام خانوادگی	شماره شناسنامه شماره ثبت	محل صدور محل ثبت	نام پدر	شماره ملی	کد مالکیت "

نشانی و تلفن :

جدول شماره ۳- مشخصات اوراق بهادار:

ردیف	نام ناشر	تعداد اوراق بهادار به عدد	تعداد اوراق بهادار به حروف

جدول شماره ۴- شرایط و متعلقات وثیقه :

توضیح: وثیقه گیر و وثیقه گذار بر اساس توافق فی‌مابین می‌توانند هر یک از موارد مندرج در دستورالعمل توثیق را جزو متعلقات وثیقه قرار دهند که در صورت تعیین، ضروری است موارد تصریح گردد.

افزایش سرمایه‌های مربوطه در توثیق قرار می‌گیرد مگر آنکه طرفین توافقی بر خلاف آن داشته باشند و مراتب را به اطلاع شرکت سپرده‌گذاری مرکزی برسانند.

• به عنوان مثال : افزایش سرمایه‌های مربوطه (از قبیل: حق تقدم خرید اوراق بهادار- سهام ناشی از افزایش سرمایه) در توثیق قرار نگیرد.

• با این توضیح که سود اوراق بهادار و وجه ناشی از فروش حق تقدم استفاده نشده از طریق ناشر در توثیق قرار می‌گیرد و مسئولیت حسن اجرای آن با ناشر می‌باشد، لذا شرکت سپرده‌گذاری مرکزی در این خصوص مسئولیتی را بر عهده ندارد.

تاریخ:

نام و امضای وثیقه‌گذار

این قسمت توسط وثیقه‌گیر تکمیل می‌گردد

کلیه شرایط مقرر در فرم درخواست توثیق، مورد تایید اینجانب با مشخصات مندرج در جدول شماره ۲ می‌باشد.

تاریخ:

نام و امضای وثیقه‌گیر

این قسمت توسط شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه (سهامی عام) تکمیل می‌گردد

مدارک تکمیل است، انجام شد

قابل انجام نمی‌باشد

توضیحات:

تاریخ:

نام و امضای اقدام‌کننده

* چنانچه درخواست توثیق اوراق بهادار اشخاص دیگر توسط وثیقه‌گذار ارائه گردد، وثیقه‌گذار باید گواهی نماید که درخواست کتبی اشخاص مذکور مبنی بر اعطای اختیار به وثیقه‌گذار به منظور توثیق اوراق بهادار را دریافت نموده است و گواهی فوق را ضمیمه فرم نماید. وثیقه‌گذار باید مسئولیت هرگونه ادعای صاحبان اوراق بهادار در گواهی یادشده را برعهده گیرد.

* آدرس مکاتبات صرفاً "نشانی مندرج در فرم می‌باشد و وثیقه‌گیر یا وثیقه‌گذار متعهدند هرگونه تغییر نشانی و تلفن خود را به صورت کتبی به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اعلام نمایند.

فرم شماره ۲: درخواست رفع توثیق اوراق بهادار

از : وثیقه گیر

شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه:

بازگشت به نامه شماره..... مورخ.....، خواهشمند است با توجه به مندرجات جداول زیر اقدامات مقتضی در خصوص رفع توثیق مبذول فرمایید.

جدول شماره ۱- مشخصات وثیقه گذار (حقیقی / حقوقی):

نام شخص حقوقی	نام خانوادگی نوع شخصیت حقوقی	شماره شناسنامه شماره ثبت	محل صدور محل ثبت	نام پدر	شماره ملی	کد مالکیت "

جدول شماره ۲- مشخصات وثیقه گیر (حقیقی / حقوقی):

نام شخص حقوقی	نام خانوادگی نوع شخصیت حقوقی	شماره شناسنامه شماره ثبت	محل صدور محل ثبت	نام پدر	شماره ملی	کد مالکیت "

جدول شماره ۳- مشخصات اوراق بهادار وثیقه:

ردیف	نام ناشر	تعداد اوراق بهادار وثیقه به عدد	تعداد اوراق بهادار وثیقه به حروف

جدول شماره ۴- شرایط و متعلقات وثیقه : (توضیح : مواردی که مطابق توافق طرفین وفق قرارداد فی مابین و درخواست توثیق اوراق بهادار، رفع توثیق می گردد، تصریح گردد).

به عنوان مثال: افزایش سرمایه های مربوطه (از قبیل: حق تقدم خرید اوراق بهادار- سهام ناشی از افزایش سرمایه) رفع توثیق می گردد.

• با این توضیح که رفع توثیق از سود اوراق بهادار و وجه ناشی از فروش حق تقدم استفاده نشده توسط ناشر صورت می پذیرد و شرکت سپرده گذاری مرکزی مسئولیتی در این خصوص بر عهده ندارد.

تاریخ:

نام و امضای وثیقه گیر

نشانی و تلفن:

این قسمت توسط شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه (سهامی عام) تکمیل می گردد

مدارک تکمیل است، انجام شد

قابل انجام نمی باشد

توضیحات:

تاریخ:

نام و امضای اقدام کننده

فرم شماره ۳: درخواست فروش اوراق بهادار وثیقه

از : وثیقه گیر

شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه:

بازگشت به نامه شماره..... مورخ..... ، خواهشمند است با توجه به مندرجات جدول زیر اقدامات مقتضی در خصوص فروش اوراق بهادار وثیقه را توسط کارگزاری ..... میزول فرمایید.

جدول شماره ۱- مشخصات وثیقه گیر (حقیقی / حقوقی):

نام شخص حقوقی	نام خانوادگی	شماره شناسنامه شماره ثبت	محل صدور محل ثبت	نام پدر	شماره ملی	کد مالکیت

جدول شماره ۲- مشخصات اوراق بهادار وثیقه:

ردیف	نام ناشر	تعداد اوراق بهادار وثیقه به عدد	تعداد اوراق بهادار وثیقه به حروف

جدول شماره ۳- مشخصات وثیقه گذار (حقیقی / حقوقی):

نام شخص حقوقی	نام خانوادگی	شماره شناسنامه شماره ثبت	محل صدور محل ثبت	نام پدر	شماره ملی	کد مالکیت

جدول شماره ۴- شرایط و متعلقات وثیقه : (توضیح : مواردی که مطابق توافق طرفین وفق قرارداد فی مابین و درخواست توثیق اوراق بهادار به فروش می رسد، تصریح شود.)

- به عنوان مثال : افزایش سرمایه های مربوطه (از قبیل: حق تقدم خرید اوراق بهادار- سهام ناشی از افزایش سرمایه) قابل فروش می باشد.

تاریخ :

نام و امضای وثیقه گیر

نشانی و تلفن :

این قسمت توسط شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه (سهامی عام) تکمیل می گردد

مدارک تکمیل است، انجام شد

قابل انجام نمی باشد

توضیحات :

تاریخ :

نام و امضای اقدام کننده